

Marguba KURBONOVA,
Andijon davlat chet tillari instituti dotsenti v.b., PhD
E-mail: kmarguba2020@gmail.com

ADChTI dotsenti, PhD D. Qozoqboyeva taqrizi ostida

SEMANTIC FOUNDATIONS OF RELIGIOUS PHRASEOLOGICAL UNITS IN ENGLISH, RUSSIAN, AND UZBEK

Annotation

This article examines the semantic foundations of religious phraseological units in English, Russian, and Uzbek from a comparative perspective. The study analyzes the sources of formation of religious phraseological units, their denotative and connotative meanings, as well as their linguocultural characteristics. It is revealed that religious phraseological units in English and Russian are mainly rooted in Christian traditions and biblical texts, whereas in Uzbek they are closely connected with Islamic culture, the Qur'an, and folk religious consciousness. Special attention is paid to the semantic motivation, metaphorical nature, and symbolic aspects of religious phraseology. The findings of the study are of theoretical and practical significance for phraseology, linguoculturology, and translation studies.

Key words: Religious phraseology, phraseological unit, semantic foundation, comparative analysis, linguoculturology, religious semantics, metaphorical meaning, connotative meaning, phraseological motivation, religious concept, cultural code, language and religion, phraseological system, translation issues, national mentality.

СЕМАНТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РЕЛИГИОЗНЫХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ В АНГЛИЙСКОМ, РУССКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ

Аннотация

В статье рассматриваются семантические основы религиозных фразеологизмов в английском, русском и узбекском языках в сопоставительном аспекте. В ходе исследования анализируются источники формирования религиозных фразеологических единиц, их денотативные и коннотативные значения, а также лингвокультурологические особенности. Установлено, что в английском и русском языках религиозные фразеологизмы в основном восходят к христианской традиции и библейским текстам, тогда как в узбекском языке они тесно связаны с исламской культурой, Кораном и народным религиозным сознанием. Особое внимание уделяется семантической мотивации, метафоричности и символическому характеру религиозных фразеологизмов. Полученные результаты имеют теоретическую и практическую значимость для фразеологии, лингвокультурологии и переводоведения.

Ключевые слова: Религиозный фразеологизм, фразеологическая единица, семантическая основа, сопоставительный анализ, лингвокультурология, религиозная семантика, метафорическое значение, коннотативное значение, фразеологическая мотивация, религиозный концепт, культурный код, взаимодействие языка и религии, фразеологическая система, проблемы перевода, национальный менталитет.

INGLIZ, RUS VA O‘ZBEK TILLARDA DINIY FRAZEOLIGIZMLARNING SEMANTIK ASOSLARI

Annotatsiya

Mazkur maqolada ingliz, rus va o‘zbek tillaridagi diniy frazeologizmlarning semantik asoslari qiyosiy jihatdan tadqiq etiladi. Tadqiqot jarayonida diniy frazeologik birliklarning shakllanish manbalari, ularning denotativ va konnotativ ma‘nolari, shuningdek, lingvokulturologik xususiyatlari tahlil qilinadi. Ingliz va rus tillarida diniy frazeologizmlarning asosan xristianlik an‘analari va Bibliya matnlari bilan, o‘zbek tilida esa islom dini, Qur‘on oyatlari va xalq diniy tafakkuri bilan bog‘liqli aniqlanadi. Maqolada diniy frazeologizmlarning semantik motivatsiyasi, metaforik va ramziy tabiatiga alohida e‘tibor qaratilib, har uch til materiallari asosida qiyosiy tahlil amalga oshiriladi. Tadqiqot natijalari frazeologiya, lingvokulturologiya va tarjimashunoslik sohalari uchun nazariy va amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar: Diniy frazeologizm, frazeologik birlik, semantik asos, qiyosiy tahlil, lingvokulturologiya, diniy semantika, metaforik ma‘no, konnotativ ma‘no, frazeologik motivatsiya, diniy konsept, madaniy kod, til va din munosabati, frazeologik tizim, tarjima muammolari, milliy mentalitet.

Kirish. Frazеologizmlar – bu tilning semantik va madaniy qatlamini aks ettiruvchi barqaror ifoda birliklari bo‘lib, ularning ma‘nosi alohida so‘zlardan mustaqil va ko‘pincha metaforik tushunchaga asoslanadi. Idioma tushunchasi tilshunoslikda “non-literall” – so‘zma-so‘z tarjima qilinmaydigan, mazmuni kontekst va madaniy kodga bog‘liq ifoda deb belgilanadi. Shu bois, frazeologik birliklarni to‘liq anglash uchun nafaqat leksik komponentlarni, balki ularning tarixiy manbai, madaniy interteksti va nutq vaziyatidagi funksional yukini ham hisobga olish zarur. Bunday ifodalar matnning ekspressivligini oshiradi, uslubiy rang-baranglik yaratadi va muallifning estetik niyatini kuchaytiradi. Frazеologizmlar tarkibida semantik butunlik, struktur

barqarorlik va ko‘chma ma‘no markaziy belgi sifatida namoyon bo‘ladi; ular ko‘pincha komponentlar almastirilishini cheklaydi, sintaktik jihatdan yaxlit birlik singari ishlaydi va konnotativ qiymatga ega bo‘ladi. Masalan, kundalik nutqda ishlatiladigan ko‘plab iboralar tashqi shakli jihatidan oddiy so‘z birikmalariga o‘xshasa-da, ularning haqiqiy mazmuni metaforik tafakkur natijasida shakllangan bo‘ladi. Shu nuqtai nazardan, frazeologizmlarni tahlil qilish ma‘no qatlamlarini ochish, milliy mentalitet va ijtimoiy tajribaning lingvistik in‘ikosini aniqlashga xizmat qiladi. Idioma va frazeologizm o‘rtasida ko‘plab kesishuv nuqtalari mavjud: har ikkisi ham ma‘noni soddalashtirilgan so‘zma-so‘z talqindan mustaqil ravishda kodlaydi, biroq idioma ko‘pincha

yuqori darajadagi idiomatiklik va kontekstga qattiq bog'liqlik bilan ajralib turadi. Til o'rganishda bunday birliklarning pragmatik jihatlari – ya'ni ularning kimga, qachon va qanday vaziyatda mos kelishi – muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, tarjimada idiomatik ifodalarni ekvivalent ta'sir bilan berish uchun funksional-mazmuniy muvofiqlik, madaniy analoglar va stilistik darajaga rioya etish talab etiladi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Frazeologiya – tilning mustaqil tarmogi bo'lib, u semantika, struktura va pragmatik funksiyalarni o'rganadi. A.V. Kuninning ta'kidlashicha, frazeologik birliklarni tahlil qilishda ularning semantik tuzilishi, metaforik va metonimik motivatsiyasi hamda madaniy-pragmatik konteksti hisobga olinadi. Bundan tashqari, frazeologik birliklarning tarixiy shakllanishi, ularning uslubiy qatlamlarda tutgan o'rni, variantlari va sinonimik qatorlari ham muhim ahamiyat kasb etadi. Frazeologik birliklar matn ichida konnotativ ma'nolarni faollashtiradi, nutqning obrazlilikini oshiradi va muloqot jarayonida implitsit axborotni yetkazishga xizmat qiladi. Shu boisdan, ularni tahlil qilishda kontekstual omillar, nutq vaziyati, adresant va adresat o'rtasidagi ijtimoiy-madaniy munosabatlar, shuningdek, intertekstual aloqa kanallari ham batafsil e'tiborga olinadi. Bugungi lingvistik paradigmadagi kognitiv yondashuv ham alohida o'rin tutib, frazeologizmlarning konseptual xaritalardagi o'rni va ularning mental modellar bilan bog'liqligi, metafora va metonimiya mexanizmlari orqali ma'no hosil bo'lishi jarayonlarini ochib beradi. Natijada, frazeologiya nafaqat tizimli tahlilni, balki pragmatik talqin, diskursiv funksiyalarni aniqlash va madaniy semantika bilan uzviy uyg'unlikda tadqiq etishni talab qiladi.

Diniy frazeologizmlar esa aynan din bilan bog'liq tasavvurlar, e'tiqodlar, ritual tushunchalar va qadriyatlarini tilga singdiradi – bu frazeologik birliklarning semantik jihatdan chuqur, konnotativ boy va madaniy-lingvistik xususiyatga ega ekanini ko'rsatadi.

Frazeologizm nazariyasida olimlar bir nechta yondashuvni taklif qilgan. Masalan, A.V. Kunin frazeologik birliklarni idiomatik, metaforik va metonimik turlarga ajratgan.

Denotativ semantika – ifodalangan ma'no (masalan, "to take up the cross" ingliz tilida – mashaqqatli vazifani qabul qilish), ya'ni so'z yoki birikmaning kontekstdan qat'i nazar, lug'aviy va bevosita anglatadigan mazmuni. Bu semantika turida birliklarning asosiy, neytral, hamma tomonidan birdek tushuniladigan ma'nosi nazarda tutiladi; u qo'shimcha emotsional, uslubiy yoki madaniy assotsiatsiyalarni (konnotatsiyani) o'z ichiga olmaydi. Denotativ ma'no orqali til birliklari ob'ektiv voqealikdagi predmet, hodisa va harakatlarga bevosita ishora qiladi va shu tariqa kommunikatsiyada aniqlik hamda tushunarlilikni ta'minlaydi.

Konnotativ semantika – qadriyatlar, hissiyotlar va madaniy kodlar majmuasi orqali so'z yoki iboraning yashirin, ko'chma ma'nolarini ifodalovchi qatlam bo'lib, u kontekst, nutq vaziyati va auditoriya tajribasiga qarab o'zgarishi mumkin (masalan, rus tilida «нести крест» iborasi nafaqat diniy ramzni eslatadi, balki "og'ir zimmasiga olmoq", "taqdir sinovlarini sabr bilan ko'tarib yurmoq", "mas'uliyatni doimiy ravishda o'z zimmasida olib yurmoq" ma'nolarida ham ishlatiladi, shuningdek u fojiviylik, fidoyilik, ma'naviy og'irlik kabi emotsional ottenkalarni uyg'otadi).

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot mavzusini yoritishda qiyosiy-tahliliy metod, semantik tahlil, lingvokulturologik yondashuv, kognitiv yondashuv, diskursiv tahlil usullardan foydalaniladi.

Tahlil va natijalar. Ingliz tilida diniy frazeologik birliklar ko'pincha Bibliya va xristian an'analari ta'sirida shakllangan. Ingliz tilidagi frazeologizmlarning semantik bazasi ko'pincha konseptual metaforalar orqali ifodalanadi. Bu

jarayonda qadimgi diniy matnlar, ibodat amaliyoti va cherkov marosimlarida qo'llanadigan iboralar kundalik nutqqa singib, turg'un ma'no kasb etgan. Masalan, "prodigal son", "forbidden fruit", "cross to bear", "good Samaritan", "turn the other cheek" kabi iboralar nafaqat diniy mazmunni, balki axloqiy va madaniy qadriyatlarini ham aks ettiradi. Shuningdek, bunday frazeologizmlar ko'p hollarda metaforik xarakterga ega bo'lib, abstrakt tushunchalarni konkret obrazlar orqali yoritadi. Konseptual metaforalar tufayli "gunoh – yuk", "hayot – sayohat", "najot – nur" singari semantik xaritalar shakllanadi va ular til vositasida tizimli ravishda ifodalanadi. Natijada, frazeologik birliklar intertekstual ishoralar, tarixiy kontekst va madaniy xotirani o'zida mujassam etib, matn talqiniga qo'shimcha ma'no qatlamlari qo'shadi. Ingliz tilidagi diniy frazeologizmlarning barqarorligi ularning ta'lim, adabiyot, ommaviy axborot vositalari va huquqiy-nutqiy an'analarda qayta-qayta ishlatilishi bilan mustahkamlanadi. Bu iboralar orqali axloqiy me'yorlar, qadriyatlar ierarxiyasi va jamiyatdagi ijtimoiy munosabatlar ramziy tarzda ifodalanadi. Shu bois, diniy kelib chiqishga ega frazeologik birliklarni o'rganish nafaqat tilshunoslik, balki madaniyatshunoslik, sotsiologiya va kognitiv lingvistik uchun ham muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan: "To turn the other cheek" – xristian axloqi kontekstida – ziddiyatdan qochish, bag'rikeng bo'lish, mojaro va adovatga kuch bilan javob bermasdan, sabr-toqat ko'rsatish hamda munosabatlarni tinch yo'l bilan hal etishga intilish ma'nosini anglatadi. "To take up the cross" – mashaqqatni qabul qilish, qiyinchilikni sabr bilan yengish, hayotdagi sinov va og'irliklarni yelkasiga olib, ulardan qochmaslik, balki bardosh va qat'iyat bilan ularga ko'krak tutish, bu jarayonda ruhiy poklanish va ma'naviy o'sishga erishishga intilish.

"A wolf in sheep's clothing" – tashqi shirinlik, ichki yovuzlik; odam o'zini muloyim, beg'ubor qilib ko'rsatadi, ammo aslida niyati yomon, ichida makr va hiyla yashirin bo'ladi. Bunday kimsalar ishonchni suiiste'mol qilib, mo'ljaliga yetguncha mehribonlik niqobida yuradi, so'ngra esa asl qiyofasi ochilib, atrofdagilarga zarar yetkazadi. Bu ifodalar tashqi ko'rinishi bo'yicha diniy leksik elementlarni saqlab qoladi, biroq ularning pragmatik va metaforik semantikasi til madaniyati bilan bog'liq. Ingliz tilidagi frazeologizmlarning semantik komponenti tilning madaniy-tarixiy kontekstdan ajralmasdir.

Rus frazeologiyasida ham dinning madaniy merosi katta rol o'ynaydi. Rus tilidagi diniy kodli frazeologizmlar, ayniqsa xristian an'analari va pravoslav madaniyati ta'sirida shakllangan. Masalan, so'z «крест» bilan bog'liq frazeologik birliklar an'anaviy ma'nodan tashqari metaforik-pragmatik qatlarga ega. Bunday birliklar tilidagi axloqiy, qadriyat va mentalitetga oid tasavvurlarni ifodalaydi, nutqda esa baholovchi, emotsional va stilistik funksiyalarni bajaradi. Misol uchun, «нести свой крест» iborasi insonning hayotdagi og'ir sinov va mas'uliyatlarini sabr bilan qabul qilishini anglatadi, «крестить» yoki «перекреститься» bilan bog'liq birliklar esa himoya, tavakkal va muqaddaslashtirish ma'nolarini uyg'otadi. Shuningdek, «поставить крест» iborasi biror ishni yakuniy tarzda bekor qilish, umiddan voz kechish semantikasini beradi, «крестный ход» esa marosimiy-diniy amaliyotni bildiradi va xalqning jamoaviy xotirasida mustahkam o'rin egallagan. Bu kabi frazeologizmlar tarixiy matnlar, folklor, diniy risolalar hamda ommaviy axborot vositalarida keng qo'llanib, turli janrlarda situativ konnotatsiyalar hosil qiladi. Ular nutqdagi intertekstual aloqalarni kuchaytirib, ma'no qatlamlarini ko'paytiradi va kommunikativ ta'sirchanlikni oshiradi. Natijada, diniy-madaniy kod frazeologik tizimda semantik birliklar o'rtasidagi bog'liqlikni mustahkamlaydi, til egalarining konseptual dunyoqarashini namoyon etadi va madaniy merosning uzviyligini ta'minlaydi.

Rus tilida quyidagi misollarni keltirib o'tamiz. «Нести свой крест» – og'ir mojaro yoki zimmani sabr bilan ko'tarish, taqdir bergan sinovlarga qat'iyat bilan dosh berish, og'ir mas'uliyatni yelkasidan tushirmay, shaxsiy og'riq va qiyinchiliklarga qaramay yo'lida davom etish ma'nolarini anglatadi. «Креститься» – ibodat belgisini qo'yish, e'tiqod bilan bog'liq harakat bo'lib, odatda ko'krakka ishora qilish, qo'l bilan belgi chizish yoki muayyan duolarni aytish orqali amalga oshiriladi.

«Язык до Киева доведёт» – bu ko'proq metaforik ifoda bo'lsa-da, rus madaniy tafakkurida tushuncha va ma'no kontekstini ochadi. Bu maqol odatda insonning mulohazaga ochiqdigi, savol berishga jur'ati va yo'l-yo'riq so'rash orqali murakkab vaziyatlardan chiqib ketish imkonini topishi mumkinligini bildiradi. Shu bilan birga, u til va nutqning ijtimoiy kapital sifatida ahamiyatini, madaniy muhitda mulohaza madaniyati va murosaga erishish ko'nikmalarining qadrlanishini ham ko'rsatadi. Mazkur ibora hayotiy tajriba, yo'l topish, notanish hududda ham so'rab-surishtirish orqali maqsadga yetish mumkinligi haqidagi amaliy donolikni ifodalaydi, ya'ni til – nafaqat aloqa vositasi, balki yo'l ko'rsatuvchi ichki kompas sifatida talqin etiladi.

Rus tilida diniy frazeologizmlar semantik jihatdan Xristian an'analari bilan chambarchas bog'liq bo'lib, til foydalanuvchisi orasida e'tiqodli ma'no qatlamini beradi. Ular Injil syujetlari, avliyo va rohiblar obrazlari, cherkov marosimlari hamda qadimiy diniy ramzlar bilan bog'langan bo'lib, nafaqat tarixiy-kulturologik xotirani saqlaydi, balki zamonaviy nutqda ma'naviy-axloqiy baholash, ta'kid va emotsional rang berish vazifasini ham bajaradi. Bunday birliklar nutqni ko'p qatlamli talqin imkoniyati bilan boyitadi, nutq egasining dunyoqarashi, qadriyatlarini va ijtimoiy-madaniy identifikatsiyasini nozik ma'no soylarida ifodalaydi; shu bois ularning qo'llanilishi kontekstga juda sezgir bo'lib, uslubiy daraja, auditoriya kutishi va kommunikativ maqsadga muvofiq tanlanadi.

O'zbek tilida diniy frazeologizmlar ko'pincha islom madaniyati va xalq og'zaki ijodidan kelib chiqadi. Ular shuningdek diniy e'tiqodlardan tashqari, xalqning milliy ma'naviy qadriyatlarini bilan ham mustahkam bog'liq. Bu kabi iboralar Qur'on oyatlari, hadislar, tasavvufiy ta'limotlar hamda avloddan avlodga o'tib kelayotgan maqol va matallarda o'z ifodasini topadi. Natijada, diniy frazeologizmlar nafaqat diniy marosim va rasm-rusumlarda, balki kundalik so'zlashuv, badiiy adabiyot, xalq ertaklari va dostonlarida ham faol qo'llanadi. Ular til egalarining axloqiy qarashlari, ezgulikka chorlash, sabr-toqat, shukronalik, adolat va saxovat kabi fazilatlarini ulug'lashda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Shuningdek, bu iboralar jamiyat xotirasini mustahkamlab, tarixiy tajriba va ijtimoiy qadriyatlarini til orqali saqlab qoladi, nutqqa ma'no teranligi va badiiy jilo bag'ishlaydi.

“Qalb nurida Alloh bor” – ichki poklik, e'tiqod ustuvorligi, ruhiy uyg'onish va ma'naviy barqarorlikning timsoli bo'lib, insonning qalbida yuksak maqsad, ezgulik va Haq yo'lga sadoqatning davomiy porlashi, har qanday sinovda ham vijdon bilan yashashga chorlovchi ichki nur sifatida talqin qilinadi. “Ko'z ko'rmay, til topolmay yurmoq” – ba'zan metaforik va diniy ramzlarni ichiga olgan frazeologik birlik bo'lib, hayotning murakkab burilishlarida yo'l-yo'riq topolmaslik, haqiqatni idrok etishdagi chalg'ish, so'zning quvvati sustlashgan pallada ma'noni anglash qiyinchiligi va ruhiy sarosimani ifodalaydi.

O'zbek tilidagi diniy frazeologizmlar lingvokulturologik yondashuv orqali tilning mentaliteti, urf-odatlarini va islom dini printsiplari bilan izchillikda o'rganiladi. Bu jarayonda iboralarning tarixiy ildizlari, semantik qatlamlari, qo'llanish kontekstlari hamda xalq og'zaki ijodi va adabiy

manbalardagi namoyon bo'lish shakllari tahlil qilinib, ularning jamiyatdagi ma'naviy qadriyatlarini aks ettirishdagi o'rni aniqlanadi. Shuningdek, diniy frazeologizmlarning tarqalish doirasi, uslubiy rang-barangligi va turli ijtimoiy guruhlar nutqida yuzaga keladigan variantlari solishtirma materiallar asosida yoritilib, ular milliy o'zlik va dunyoqarashni shakllantirishdagi funksional ahamiyati keng qamrovda bayon etiladi.

Ingliz va rus frazeologizmlari ko'pincha Bibliya va xristian madaniyatidan, o'zbek frazeologizmlari esa islom madaniyatidan kelib chiqadi. Har bir til frazeologik birliklar orqali uning madaniy-diniy xotirasi va qadriyatini aks ettiradi. Bu manbalar nafaqat tilning tarixiy qatlamlarini, balki xalqning dunyoqarashi, qadimiy urf-odatlarini va mentalitetini ham yoritadi. Xususan, ingliz va rus tillaridagi ko'plab iboralar Injil syujetlari, muqaddas shaxslar va diniy marosimlar bilan bog'liq bo'lsa, o'zbek tilidagi frazeologik boylik Qur'on oyatlari, hadislar, tasavvufiy talqinlar hamda diniy urf-odatlar ta'sirida shakllangan. Shuning uchun ham bu iboralar ma'no, uslub va qo'llanish doirasi jihatidan turli madaniy kontekstlarda o'ziga xos rang-baranglik kasb etadi. Natijada, frazeologizmlar milliy o'zlikni anglash, ma'naviy merosni saqlash va avloddan avlodga yetkazishda muhim vosita vazifasini bajaradi.

Xulosa va takliflar. Diniy frazeologizmlarni tarjima qilishda e'tiqod va semantik qarashlar muhim rol o'ynaydi. Tarjimon nafaqat lug'aviy moslikni, balki diniy an'analari, tarixiy tajriba va ma'naviy qadriyatlar uyg'unligini ham hisobga olishi kerak. Masalan, inglizcha “to turn the other cheek” frazeologizmi to'g'ridan-to'g'ri tarjimada ma'nosi yo'qolib, kutilgan pragmatik ta'sirni bermaydi; bu ibora xristian axloqidagi kechirimlilik va zo'raonlikka javoban sabr-toqatni anglatadi. Shuning uchun maqsadli auditoriya uchun ekvivalent ta'sir yaratish maqsadida madaniy kontekst to'ldirilishi, funksional analoglar izlanishi yoki izohli tarjima (masalan, “zarbaga javoban sabr qilish, kechirim ko'rsatish”) qo'llanishi lozim. Aks holda, iboraning ramziy qatlamlari va diniy intertekstuallik yo'qolib, matnning uslubiy va semantik yaxlitligi buzilishi mumkin.

Diniy frazeologizmlar tilning semantik qatlamida chuqur madaniy-diniy kontekstni ifodalaydi. Ingliz, rus va o'zbek tillaridagi bu ifodalar madaniy qadriyatlar, e'tiqod tizimi va tarixiy tajriba bilan uzviy bog'liqdir. Ularning semantik asoslarini o'rganish tilshunoslik, tarjima va lingvokulturologiya sohalarida muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, bunday birliklar xalq ongidagi diniy metaforalar, ritüallar, muqaddas matnlar va ibodat amaliyotlari bilan ham uzviy aloqada bo'lib, muayyan jamiyatning dunyoqarashi, axloqiy me'yorlari va qadriyatlar ierarxiyasini aks ettiradi. Masalan, ingliz tilidagi idiomalar ko'pincha Bibliyadagi syujetlar va protestant an'alaridan oziqlansa, rus tilidagi diniy frazeologizmlar pravoslavlik merosi hamda slavyan mifopoetik an'analari ta'sirida shakllangan; o'zbek tilidagi ko'plab ifodalar esa islomiy matnlar, tasavvufiy qarashlar va turkiy-diniy sinkretizm omillari bilan bog'liqdir. Bularning barchasi semantik tahlilda intertekstual aloqalarni, tarixiy qatlamlarni va pragmatik funksiyalarini aniqlashni talab etadi. Tarjima jarayonida esa diniy konnotatsiyalarni, uslubiy registerni va madaniy moslikni saqlab qolish muhim bo'lib, ekvivalentlik masalasida kontekstual adaptatsiya, izohli tarjima yoki funksional analoglar qo'llash zarur bo'lishi mumkin. Lingvokulturologik yondashuvlar bu idiomalarning ijtimoiy identitetni mustahkamlash, nutq etiketi va diskursdagi ritual funksiyalarini yoritadi. Natijada, diniy frazeologizmlarni keng qamrovli tahlil qilish til va madaniyat o'rtasidagi o'zaro ta'sirni, shuningdek, milliy mentalitetning diskursiv ifodasini chuqurroq anglash imkonini beradi.

ADABIYOTLAR

1. Кунин А. В. Фразеология современного английского языка. – М.: Высшая школа, 1996.
2. Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. – М.: Языки русской культуры, 1996.
3. Алефиренко Н. Ф. Фразеологическое значение и когнитивные структуры языка. – Белгород: Изд-во БелГУ, 2008.
4. Маслова В. А. Лингвокультурология. – М.: Академия, 2001.
5. Добровольский Д. О., Пиирайнен Э. Фразеология и культурные знания. – М.: Языки славянских культур, 2011.
6. Cowie A. P., Mackin R., McCaig I. R. Oxford Dictionary of English Idioms. – Oxford: Oxford University Press, 2008.
7. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
8. Baker M. In Other Words: A Coursebook on Translation. – London: Routledge, 2011.
9. Rahmatullayev Sh. O'zbek tilining frazeologik lug'ati. – Toshkent: O'qituvchi, 1978.
10. Begmatov E. O'zbek tilining izohli lug'ati va leksik-semantik masalalar. – Toshkent: Fan, 1981.
11. Mahmudov N. Til va madaniyat. – Toshkent: Ma'naviyat, 2007.
12. Karimov U. O'zbek tilida diniy leksika va frazeologiya masalalari. – Toshkent: Fan, 2015.
13. Федоров А. В. Основы общей теории перевода. – М.: Филология три, 2002.
14. Wierzbicka A. Understanding Cultures through Their Key Words. – Oxford: Oxford University Press, 1997.
15. Evans V., Green M. Cognitive Linguistics: An Introduction. – Edinburgh: Edinburgh University Press, 2006.